

DIARI CATALA
Avisos, Notícies i Anuncis
PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Barcelona: Edició vespre, 1 ptes. més
Edició matí, 1 ptes. més
Espanya, 4.50 ptes. trim.
Unió postal, 4.50 ptes. trim.
Quotidian de 30 números, 90 cèntims.

La Veu de Catalunya

5 cent.

Redacció i Administració
Carrer d'Escudellers, 10 bis, entresò
(PROP DE LA RAMBLA)
IMPREMTA:
Escudellers, 10 bis, baixos
Telèfon 184
Anuncis, esquenes, comunicats i reclams
a preus convencionals. Per a l'edició del
vespre s'admeten esquenes molt breus fins
a les sis de la tarda. Per a l'edició del matí
fins a les tres de la matinada.

Any XXIV núm. 5,514 Barcelona: Dijous 10 de setembre de 1914 Edició del VESPRE

SANT DEL DIA: Sts. Nicolau, conf.; Lucas i Clement, mrs.
Bona nit de demà: Sts. Prot i Jacint, germans. Quaranta hores: A la Iglesia de Nra. Sra. de Misericordia de RR. torculars de San Francisco
Assis. - Hores d'exposició: De les nou del matí a les sis de la tarda. - Demà: A la Iglesia de PP. Carmelites (carrer Lluís, 31). - Cors de Maria:
Sra. de l'Alada, a la casa priv. de la Bonanova, a St. Agustí. - Demà: Nra. Sra. del Patrocin. a la Catedral. Missa d'avant: Sant Nicolau
Sant, conf.; c. blanc. La de demà: Quart dia de la trinitat de la N. de la V. M., c. blanc. Adoració nocturna: De nra. Beat Salvador d'Horta.

Observatori Meteorològic de la Universitat. - Director: E. Alcobé. - 9 setembre
HORAS: THERMOMETER: 12.11.14. - Baròmetre a 600 m. nivell del mar: 758.2. - Temperatura a l'ombra: 22.5. - Pluja a les 24 hores: 0.0. - Graus d'humiditat: 94. - Direcció del vent: 80. - Velocitat del vent: 2.0 km. - Estat del cel: ser. núvol. - Nivells: Clases: C. G. - Quantitat: 0.4. - Observacions:
particulars: 0. - Sortida del sol: 5.25. - Posta: 6.11. - Sortida de la lluna: 9.2. - Posta: 10.14.

L'EXCM. SENYOR

D. Joan Sanpera i Torras

Marquès de Les Franqueses

Ha mort als 74 anys d'edat havent rebut els Sants Sagraments i la Benedicció Apostòlica

(A. C. S.)

Els seus afilgits esposa la Excm. Senyora Donya Josepa Rodés i Ruiz, filla, Antonia, Josepa i Joan, fill polític Don Pere Aliet, néts, germans polítics, nebots, cosins i demés parents i la raó social MORATÓ I SANPERA, al participar als seus amics i coneguts tan irreparable pèrdua, els supliquen li tributin un record en llurs oracions i se serveixin assistir a la casa mortuoria, carrer de la Princesa, número 57, a les deu del matí, de demà, divendres, dia 14 del corrent, per acompanyar el cadavre a l'Església parroquial de Sant Cugat i després al Cementiri Nou.

No's convida particularment.

La Lliga Espiritual de la Mare-de-Deu de Montserrat

en sufragi de l'ànima dels catalans morts en defensa de la Patria, vos prega una oració i l'assistència a la Missa que s'oferirà en la diada commemorativa de demà vendres, 11 del corrent, a dos quarts de vuit, a l'Església de Sant Just i Sant Pastor. Predicarà l'oració fúnebre el P. Pius, d'Igualada, caputxi, i executarà la part musical la Capella de Sant Felip Neri que dirigeix el mestre Lluís Millet.

Barcelona, setembre de 1914

Per l'Onze de setembre

Lliga Regionalista

Una comissió de la Junta Directiva i socis de la Lliga Regionalista portarà, demà al matí, comanda auy, una esplèndida corona de flors, amb gran llauçada de la bandera catalana, a l'estàtua del gran patrici en Rafel de Casanova.

Els socis que hi vulguin concórrer poden trobar-se a les vuit del matí al local de la Lliga.

El president, don Raimon d'Abadal, que ha d'assistir en qualitat de regidor a l'acte de l'entrega de la bandera catalana, ha delegat la seva representació, per acompanyar la comissió del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, en el seu president, en Joan Garriga i Massó, diputat per Barcelona, qui ostentarà al mateix temps la dels seus companys de minoria.

Un delegat de la Junta Directiva de la Lliga podrà part en la vetllada organitzada pel C. A. de D. del C. i de la I.

La bandera catalana onejarà a mig pal en l'hostatge de la Lliga, fins a l'hora d'alçar la de l'Ajuntament. Llavors serà alçada també.

L'Ateneu Autonomista del Districte Sisè

La Junta Directiva de l'Ateneu Autonomista del districte sisè, en sessió extraordinària, celebrada el dia d'ahir, va acordar per unanimitat:

Primer. Dipositar una corona a l'estàtua de Rafel de Casanova demà, divendres, dia 11.

Segon. Nomenar una comissió formada pels vocals de la Junta senyors Cardona, Miró, Nogués, Cuchillo, Bulart i Riu, que assistirà en representació de l'Ateneu a l'acte de l'entrega de la bandera que, per iniciativa del Centre A. de D. del C. i de la I., es regala a la ciutat.

Tercer. Recomana als socis l'assistència a la missa que tindrà lloc a la Iglesia de Sant Just patrocinada per la Lliga Espiritual de Nostra Senyora de Montserrat.

Quart. En vista de les actuals circumstàncies aplicar per a nra's endavant l'acte d'afirmació regionalista que's tenia en projecte.

La Bandera Catalana a Ca la Ciutat

Per les notícies que's tenen al Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, serà veritablement imponent l'acte d'afirmació regionalista que's tindrà en projecte.

La U. N. R. Casal Catalana del districte III, celebrà en son estatge social aui, dijous, dia 10, a dos quarts de deu de la nit, una vetllada patriòtica, commemorativa del segon Centenari de les pèrdues de les llibertats de Catalunya, en la que hi pendran part valiosos elements de l'Unió Catalana. A l'acabar dit acte, el C. D. i socis, junt amb el nou grup feminal catalanista, del mateix Casal, anirán a portar coronas a l'estàtua d'En Rafel de Casanova.

Volent, a més, d'homenjar als maritres que caigueren en la defensa de Catalunya, homenajar a la Catalunya nova, ha acordat aquest Casal convidar a totes les entitats que sentin amor per nostra patria, per a que'l vinent diumenge, dia 13, a les dotze del matí, vagin a portar rams de flors a la simbòlica representació de Catalunya que hi ha enclavada en el monument a Colón.

L'Ateneu Obrer del Districte Segon, seguint la costum de cada any, portarà una corona el dia 11 de setembre a l'estàtua del que fou conceller en Cap En Rafel de Casanova. Tots els senyors socis que vulguin acompanyar al Consell Directiu, es reuniran en son hostatge social a dos quarts de deu del matí.

Un dels actes més importants amb que enguany serà commemorat l'Onze de Setembre el constituirà, sens dubte,

un grandios miting que està organitzant la Secció de Propaganda Autonomista del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, que's celebrará demà, divendres, a la nit, en el grandios hostatge de dit Centre Rambla de Santa Mònica, 25.

Pendran part en dit miting, ademés d'elements del Centre, significades personalitats que portaran la representació de totes les branques del nacionalisme català.

L'Associació Nacionalista Catalana, Casal Catalana del Districte II, està organitzant una vetllada necrològica per a commemorar la luctuosa data de la caiguda de Barcelona i amb motiu del segon Centenari de 1714-1914.

S'annunciarà la data i programa de la festa.

Polítiques

Complement d'informació

De «El Pueblo Vasco», de San Sebastián:

«En aquel momento una lluvia de sillars de rejilla, vasos y otros utensilios del café «Bolíche» cayeron sobre el automóvil, empeorando la situación en tal forma, que los más cercanos al carruaje, arrebataron cuantos papeles les vaba Lerroux en el automóvil, para destruirlos.

El «chauffeur» pudo ganar el auto, y oyó a Lerroux que le decía: «¡Arreal, ¡arreal, pero antes de que lo hiciera ocurrieron detalles dignos de ser mencionados.

Emiliano Iglesias que, como digo, continúa nuestro interlocutor—acompañaba a Lerroux, se apodó del automóvil, y al interpellarlo las masas, dijo:—Señores, yo nada tengo que ver con este asunto.

Y apresurando el paso se internó en el «Hotel Palaces», en medio de una gran pita.

Vi a un obrero que arrancó la bandera española que Lerroux ostentaba en el automóvil, diciéndole:—Eres indigno de llevar esta bandera.

Varies

«Hem tingut ocasió de llegir una carta amb una firma al peu que respon a la d'un ex-empleat d'embaixada, en la qual hi han paraules despectives per a la nostra llengua catalana.

Aquest senyor, que passa els estius a una vila de la costa, es dirigeix no fa gaire, a la residència d'estudiants que dirigeix la distingida dama donya Carme Karr, sollicitant li proposés una minyona de servei; la senyora Karr va correspondre a la sollicitud amb el desig de donar ocupació a una neta que's trobava mancada de feina.

Mes a la carta que li va dirigir la senyora Karr, escrita, com és natural, en català, ha estat l'al·ludit senyor amb la que tenim a la vista i que és una pulesa demostració de lodi que sent per la nostra llengua.

I així que quan li doné el seu negoci, parla el català tan bonament.

«El president de la Mancomunitat de Catalunya ha rebut de Montblanch el següent telegrama:

«En manifestación pacífica, fuerzas vivas población solicitan, Alcala, traslade V. E. su adhesión y felicitación por conclusiones elevadas Gobierno con motivo actual conflicto. — Alcalde de Montblanch.»

Estudis Universitaris Catalans

Els Estudis Universitaris Catalans anuncien la obertura de matrícula per a les seves ensenyances permanents que en el pròxim curs de 1914-15 seguirán donant-se en la forma dels anys anteriors, en el local de l'Ateneu Barcelonès, segons l'horari següent:

Dret Civil Català: (Professor don A. Borrell i Soler), classe diària, de 7 a 8 del vespre.

Literatura Catalana: (Professor don A. Rubió i Lluch), classe alterna, de 7 a 8 del vespre.

Historia de Catalunya: (Professor don F. Valls), classe alterna, de 7 a 8 del vespre.

La inscripció, que és gratuïta, es farà del 10 al 30 d'aquest mes, en la Secretaria dels Estudis, carrer del Bisbe, núm. 5, de 11 a 1 i de 5 a 8.

Diputació

La Comissió Provincial, en sessió de ahir, va despatxar els següents assumptes de la Secció de Foment:

Informe en el recurs d'alçada interposat per don Josep M. Moreu Fornells contra una multa que li imposà la tinença d'Alcalde del districte V d'aquesta capital per infracció de les Ordenances municipals.

Idem id. per don Francisco Casany, director gerent de la Companyia General de Cotxes i Automòbils contra una multa que li imposà la mateixa tinença d'Alcalde per infracció de les propies Ordenances.

Idem id. pel mateix interessat contra una altra multa imposada per la tinença d'Alcalde del districte III.

Petició de l'Ajuntament de Sarrià, referent a l'arregle del camí de Sarrià a Vallvidrera en el troc comprés entre la plaça de Mossèn Jacinto Verdaguer i la Rectoria.

Lluament de la quantitat necessària per a executar les obres de desaguament en una part del camí de Parets a la carretera de Sant Llorenç Savall a Llíma.

Idem id. per a reparar el troc del camí de Terrassa a Talamana, comprés entre'l Collado i la Font d'Estenelles.

Devolució de la fiança al contractista del camí veïnal de Martorell a Vilanova del Penedès, troc primer, secció primera.

Autoritzacions sol·licitades per don Joan Martori, don Ferrán de Almeda, donya Dolores Ocerans, don Josep Riera, i don Joan Amat, per a construir obres tocant amb vies provincials.

— Va estar a visitar al senyor Prat de la Riba, don Lluís A. Sedó.

— El diputat don Felip Tàrras ha tornat de La Garriga.

— El senyor Prat de la Riba ha marxat a Sant Julià de Vilatorrada, on passarà uns dies de descans.

EL SIGLO

GRANS MAGATZEMS

Dilluns 14 setembre i dies següents

EXPOSICIÓ I VENDA D'ARTICLES COL·LEGIAL

PER A

GRANS OCASIONS

en Estotxos de compassos, Carteres, Objectes per a escriptori, dibuix i pintura, Perfumeria, Coberts, Gots, Necessers netedat, Roba blanca, Llençols, Flaxsades, Matalassos, Mobles, Alfombres, Quadres, Mundos, Cistelleria, Camiseria, Genres de punt, Davantals, Mocadors, Calçat, etc., etc.

PREUS CONSIDERABLEMENT REDUITS

J. Marsans Rof i fills

Valors, Cupons, Giros, Canvi de Monedes, Comptes corrents, Viatges

(RAMBLA CANALETES, 2)

DR. BALCELLS

dels Hospitals de París, Estomach y RAIGS X. - Claris 71. - De 3 a 5.

DICTAMEN AUTORITZAT

La Revista financiera El Economista, una de les més importants de nostre país, estudia en un notable article El veritable concepte dels valors mobiliars davant la guerra. Heu-aquí, en extracte, el seu judici sobre els valors hipotecaris:

«Els tenedors de cèdules o obligacions hipotecaries, els que han prestat per intermèdi dels Bancs Hipotecaris als propietaris dels camps i de les ciutats, son els que menys han de perdre en la guerra. Son els veritables privilegiats.

«Reuneixen aquests valors el summum de seguretat possible en lo humà. Passi lo que's vulgui, l'hipoteca clavada en les finques substatrà, i mentres les finques valguin i els Bancs emissors procedixin amb prudència, no tenen aquests valors cap perill. Sols quan vingui un aigra gran del diner podrán, com els successers ara, afectar-se en sa cotització, prò la renda, el cupó i la amortització subsistirán.»

No poden expressar-se amb major claretat i relluir les ventatges dels valors hipotecaris. Les imposicions i obligacions de la Societat «EL HOGAR ESPAÑOL» están absolutament garantitzades per primeres hipotecues.

FINANCIERES

Imposicions suscrites. . . 84.100.000
Imposicions realitzades. 35.600.000
Préstams realitzats . . . 51.400.000

«EL HOGAR ESPAÑOL»
Societat Cooperativa de Crèdit Hipotecari
Madrid, Barcelona, Sevilla i Buenos Aires

Tusquets i C.ª, S. en C.
Canvi, Valors, Cupons, Rambla Centre, 9

COL·LEGI ST JORDI

: PRIMER EN SA CLASSE :
: Fundat l'any 1898, d'acord amb els principis pedagògics més moderns que millor desenrotllen la intel·ligència del noi sens fatigar-la : : : : :
ESPECIAL DE PARVULS
: Lauria, 45, pral. i 1.ª :

EL CONFLICTE EUROPEU

Al Dia

La guerra

No sabem com ne drà la història de la gran batalla que en aquests moments estan lliurant els exercits alemanys i aliats. Encara no té nom. El lloc on s'enlaurà l'acció definitiva la batallera: ara és un llarg espai on la mort sega amb dades milers i milers de vides. Aquesta batalla pot ésser fatal per a un dels exercits: és la batalla definitiva de la primera part de la guerra. Si els alemanys poden rompre el centre francès, el desastre d'aquest pot ésser brutal: si no ho logren, no tenen més remeja que retirar.

Sembla que la batalla està indecisa: no més se sab que s'ha luit fort, desaperadament. La duració d'aquesta batalla pot permetre l'arribada de grans reforços d'una o de l'altra banda. Un cos d'exèrcit arribat de fresc, pot, com a Waterloo, decidir-la.

Els dos Estats Majors s'han aventurat bojanent, obligats, potser, pels moments contraris.

Es la d'una hora suprema de la gran luita.

L'ext primer corresponsal als francesos: és l'unió den Jofre amb en Pau, que s'ha contradiu el plan anglès d'allargar la luita, pot posar en perill una de les ales dels alemanys, la esquerra sobre tot.

De Madrid arriben bones paraules: premisses i tot.

El senyor Zulueta sembla que ha portat impressions de que'l Govern atindrà les peticions de la Junta Econòmica de la Mancomunitat Catalana.

Les obres públiques i la crisi econòmica

Una solució pràctica

Avançem a escriure un comentari al magnífic article den Lluís Durán i Ventosa sobre aquest tema, quan la casualitat va posar-nos en conversa amb un dels més forts contractistes d'obres públiques de Catalunya. Varem voler-li dir el nostre comentari cercant l'aprovació de persona competent. El comentari és aquest: En lloc de fer obres públiques noves, cares, malagunayades quasi sempre, cobertores moltes vegades d'interès polític, comedia que fa el Govern i que costa molts diners al Tresor, no fóra millor escusar els termes de les començades o contractades que tenen tots els requisits legals, i els de conciliència? Carreteres, ports, estanys, canals hi ha que deuen fer-se en quatre, cinc, sis i deu anys, en perjudici de les obres, per falta de consignació en els pressupostos. No fóra més sensat aprovar crèdits extraordinaris per augmentar en un 25 o un 50 per 100 les consignacions, segons l'estat de les obres, permetent, després d'escoltar als contractistes, si aquests se comprometien a augmentar el número de treballadors? L'estat no hi perdria res, les obres millorarien, i hi hauria feina a abundament, sense llençar, com ara succeïx, ni un quart.

El nostre amable contractista va aprovar completament la idea, donant-nos una pila de raons tècniques, exposant-nos conceptes pràctics que acabaren de decidir-nos a fer públic el comentari, entregant la idea a la Junta Econòmica de la Mancomunitat per a que l'amparés amb son prestigi, si la creia bona. Mes al final de la conversa va afegir nostre interlocutor:—Fóra una gran cosa que'l Govern escoltés aquesta idea. Per ara jo'm permeto exposar-ne una altra de complementària. Si el Govern, en lloc d'acordar obres noves, que no poden ésser ben estudiades, els pagués lo que'ns deu, si els contractistes poguessim tenir els diners així que són aprovades les valoracions, com marca la llei i regula el contracte, podríem avançar pel nostre compte les obres començades, donant feina a molts obrers. Ara justament, amb la carestia del diner i contracció del crèdit, ens volem obligats alguns a reduir el treball a l'estat no paga; de manera que, mentre per un cantó s'hi lliuran milions per a donar feina als que no tenen—i pugim i s'hi paguen fer-la amb obres de dubtosa utilitat, per altre cantó se parallen braços per no complir el Govern els seus compromisos. Millor que s'avençessin els termes de les obres que puguin avançar—el país hi guanyaria sempre—i però per a donar feina a més obrers n'hi ha prou amb que'l Govern sigui bon pagador.

No sabem si al ministeri de Foment entendran aquest cas de sentit comú. Mes clar no pot ser, però a Madrid els costa molt de veure les coses, per clares que siguin, quan s'aparten de la rutina dels tràmits establerts i dels antecedents.

A la Junta Econòmica de la Mancomunitat de Catalunya oferim el nostre comentari i el del contractista amic.

X. Y. Z.

Junta econòmica de la Mancomunitat

Adhesió de la Federació Agrícola Catalana Balear

Per la Federació Agrícola Catalana Balear, s'ha expedit el següent telegrama:—

«Presidente Consejo de ministros. — Madrid.

Federación Agrícola Catalana Balear se adhiere en un todo a las soluciones concretas presentadas por la Junta Económica de la Mancomunidad Catalana, recabando urgentemente la creación del «warrant» para los productos agrícolas como única solución resolver próxima crisis.—Presidente, Vidal y Bartra.

Carta d'un alemany

Hem tingut ocasió de llegir una carta que un influent alemany ha endreçat a un amic seu, de la qual fem essent en les següents ratlles:

«Que Déu ens doni prompte una pau durable i plena d'honor».

No necessito dir-vos res dels resultats de la guerra, obtinguts fins a la data. Els feia parlar més que les paraules. Mes jo'm permeto demanar-vos un favor. I és de que'm feu l'honor de no creure mai les atrocitats que's contenen de les tropes alemanyes. Els nostres enemics fan ara per tots els pobles del

Així sí, quel temps passa i els recursos s'acaben i la hora del patir s'acaba.

A Bilbao s'ha pogut conjurar la crisi: igual pot fer-se aquí. Restablint el crèdit i augmentant el treball, les hores de la crisi ho seran tan llargues i pot recompensar-se després lo que ara's perdí.

Nosaltres voldríem que aquest auxilli que ha de venir, no fos per commiseració o per obligació, sinó per convenciment del Govern i del Banc de Espanya de que les solucions proposades, sense perill ni esforç pel Banc ni pel Govern, són salvadores: voldríem amor, fe, diligència, si no entusiasme en el remeja.

Que així sigui. Com no hem regatejat censures no estaviem pas alabancas. En temps de perill quina satisfacció més plena pot haver-hi que la de la compenetració entre governants i governats, que la unió de tothom en un mateix desig, en una aspiració mateixa?

A cada moment, francesos, anglesos, i fins els russos i tot, alemanys i austríacs, se vanten de lluitar per la llibertat i el progrés d'Europa. Els uns se valen de contingents barbes, els altres d'un esperit i educació militaristes.

Cissacs, seng-lesos, maròquis, blancs i negres i grocs i de tot color, esperant encara contingents d'indis, se baten per la llibertat i el progrés, que no coneixen. Quin escarni, quina bafall! No'ns enganyem. Després de les campanyes napoleòniques, les guerres han seguit, i ho és la d'ara, d'interessos econòmics, d'expansió comercial. La discrepàcia menys repugnant que's vesteixen, és la de eragac. El domini o l'hegemonia d'una raça, és la imposició d'un comerç.

I per això s'arruïna el món i la sang corre a torrents!

POL.

món que no prenen part en la guerra (no us dic res de la que fan als pobles respectius), amb el fi d'atreure damunt de nosaltres les antipaties de tot el món, ferenos perdre la fama que tenim de poble cultíssim i civilitzat, una odiosa campanya de calumnies. Això és voler substituir la luita noble en el camp de batalla, per invencions falses en tots els respectes. L'història justificarà.

Vos, estimat amic, coneixeu molts alemanys. Nosaltres som potser diferents dels ciutadans d'altres nacions. Podem ser menys amables. Mes jaure de la vida els soldats alemanys es deshonoren atacant homes indefensos, dones pacífiques, ni maten els ferits. No som selvatges, sinó un poble prou civilitzat, bastant més tolerant en temps de pau, que molts dels pobles que pretenen crigir-se en jutges de les suposades atrocitats germàniques.

A Alemanya tots els estrangers s'hi troben bé, sobretot els presoners de guerra. A Brusselles la vida és quasi bé normal. Ningú és maltractat per les nostres tropes. Els soldats paguen religiosament tot lo que compren als ciutadans, cosa que no fan pas totes les nacions compromeses en la present guerra.

Lo de Lovaina.—Aquesta ciutat s'ha vist rendir a les nostres tropes i es tractava als seus habitants com es tracta als de totes les ciutats bèreres que han caigut en el nostre poder. Mes els lovalenques organitzaren una revolta, assassinant, de nits, i des de les finestres, a trets de revòlvers, a alguns centenars dels nostres soldats, que's passejaven tranquil·lament sense sospitar res de mal. Allavors es prengueren les necessaries represalies, i una part de la població fou durament castigada, arruïnada.

En 1870 es feu la mateixa campanya de calumnies contra nosaltres. Mes vingué la pau, i aleshores tota l'Europa es convençé de la perfecta disciplina de les nostres tropes.

Esperem ara també, sense avançar judicis, i al final de la guerra podreu cerciorar-vos de l'alta cultura dels soldats de l'Imperi que són els meus germans.

Es lliuren veritablement per la llibertat de l'Imperi, greument amenaçada, i per la llibertat i civilització de tot el món.

Sobre les manifestacions

Segons el diari radical, el governador del senyor Andrade és l'autoritzador de les manifestacions pro neutralitat que s'han celebrat aquests dies.

Parlant d'això, deia ahir el governador que la suposició li havia fet molta gracia.

Una comissió de Tarragona

El senador senyor Calvet ha marxat a Madrid, acompanyant a una comissió de Tarragona que componen l'alcalde d'aquella ciutat, varis regidors i representants de les Cambres de Comerç i Agrícola, per a parlar al Govern de la situació econòmica d'aquella província i particularment del pietat de la exportació.

Protesta

El senyor Giner de los Ríos ha visitat al senyor Andrade per a protestar de les manifestacions públiques que s'han aquests dies a favor de la neutralitat.

El senyor Lerroux

Segons notícies particulars que té el governador, el senyor Lerroux és a Hendaya.

De Madrid

(PER TELEFON)

El Consell de ministres

Madrid, 9, 9'15 nit.

A les 5'15 ha terminat el Consell de ministres.

El senyor Sánchez Guerra ha donat la referència de lo tractat en el Consell, manifestant que cada un dels ministres havia donat compte dels assumptes del seu departament.

El Consell ha fixat la seva atenció especialment en les peticions formulades per la Mancomunitat Catalana i que exposaren els senyors Zulueta i Boladeres referents als auxillis que deu prestar el Banc d'Espanya per al desenfocament de les indústries establertes en aquella regió i evitar la paralització i tancament de fàbriques.

Ha afegit que demà, a dos quarts d'onze del matí, es celebrará Consell al Palau baix la presidència del Rei, que marxarà a San Sebastián a les 9'15 de la nit.

En el Consell s'han aprovat els expedients següents:

De Foment.—Autoritzant al ministre per a executar les obres dels camins venials de Argua a Alcodora, Raya de Alcant i altres.

Proposant varis aclaracions i modificacions en el Reglament de Camins venials de 2 de febrer de 1911.

Autoritzant al ministre per a executar

les obres del camí venial de Cavalari a Arraigado.

De Gracia i Justícia.—Indultant amb arreglo a l'article 29 del Còdic Penal a Teresa Sancho Bellido i Pasquala Gimeno Tolosa.

De Guerra.—Autoritzant la permuta d'una parcel·la de terreny propietat de l'Ajuntament d'Alacant per una altra que en la mateixa plaça posseeix el ram de Guerra per a ampliació de l'Hospital Militar.

Notícia desmentida

El governador de Bilbao ha dirigit un telegrama al ministre de la Governació, negant en absolut la notícia publicada per la premsa referent a una batxina haguda en un bar de dita capital entre espanyols i alemanys.

La policia—diu el governador—no'n sab res, ni ha pogut comprovar aquest succeís, lo que induïx a creure que no ha existit tal batxina.

L'Emilià Iglesias

Diu «El Parlamentari»:

Don Emilià Iglesias ha dit que no regressarà a Espanya mentre no's calmi l'exaltació dels anims. Es queda a Ginebra, amb en Lerroux, i si aquest repassés la frontera de nou, abans que desapareguessin les actuals circumstancies, ell se'n aniria a l'Amèrica.

En Lerroux prepara un article explicatiu de la seva conducta a París.

Notícies del Ministeri d'Estat

San Sebastián.—Al rebre el ministre d'Estat als periodistes ha dit que l'embaixador d'Itàlia li havia entregat una nota, per ordre del seu Govern, notificant que amb motiu dels treballs que's realitzen en el port de Brindisi s'han col·locat algunes boies indicadores de la zona perillosa. Les embarcacions sols podran entrar des de que's fa de dia a la posta del sol, i ho verificaran a través amb precaucions entre dues boies blanques rematades amb banderes de color.

El ciutadà embaixador insistix en que'l seu país no mobilitza l'exèrcit i continua neutral.

De París comuniquen un extracte del comunicat oficial de les últimes operacions ja conegudes.

De Londres comuniquen que allí s'esperen amb impaciència notícies de la campanya.

La premsa de Londres considera favorable als aliats la nova situació dels exercits bel·licians.

Els corresponents anglesos a França declaren que'l veritable objectiu dels alemanys és donar una gran batalla i que s'extingui cada vegada més la luita per a tallar l'avenç als aliats.

Ostende comuniquen noves victòries parcials de la guarnició d'Anvers, amb nombrosos baixes dels alemanys.

Estan interrompudes les comunicacions entre Anvers i Ostende.

De Holanda participen que les tropes alemanyes de Bèlgica estan formades per territorials, alguns sense uniforme i amb armament inferior.

Varis forts d'Anvers estan mancats de la dotació completa d'artilleria per no haver-la entregat oportunament les fàbriques alemanyes.

La guarnició alemanya de Brusselles es calcula en 16.000 homes. Molts d'ells són reserves.

Es permet circular lliurement pel país als habitants, i s'invita a tots al treball, però això és impossible sense diners i sense ferrocarrils.

Notícies de Rússia diuen que's autuacs estan en plena retirada sobre Cracovia, havent tingut molts presoners.

Segons notícies de Rússia es tracta de completar l'ocupació de la Prussia Oriental i es parla de revessos dels alemanys a Allenstein.

Les últimes notícies de Rússia diuen que la tres dies l'exèrcit rus de Lemberg lluita desesperadament amb la retaguardia austriaca, suposant-se que continua la batalla.

De Copenhague comuniquen notícies de Berlín segons les quals el 25 se remenaran allí els representants dels diversos països, amb excepció del socialista.

Acordaren després d'examinar la situació que deu continuar la guerra i començar l'augment immediat de la Marina. Els elements socialistes protesten de l'exclusió del partit més fort d'Alemanya.

Ahr volaren altres dos barcos pesquers en el Mar del Nord per haver topat amb mines subterranies.

De Londres participen que començan a arribar vapors amb farina que envian a la Metròpoli des del Canadà.

El Consell de ministres d'Anglaterra ha decidit contestar en el Parlament a lo relatiu a la presentació de la llei de Irlanda, donant a conèixer el resultat de les negociacions amb els partits de oposició.

Comuniquen de Londres que anit el públic celebrava la notícia de l'avenç dels Aliats a França, però sense perdre la serenitat pròpia del caràcter anglès.

El moviment comercial anglès en el mes d'agost últim ha sofert una baixa en la exportació, de 45 per 100 amb relació al mes anterior, i de 34 per 100 en la importació amb relació al mateix mes.

De Gibraltar han sortit 45 regiments que proceden de Aden i Malta. Aviat sortirà un altre regiment.

El port de Southampton ha sigut tancat de nou per alguns dies.

D'Anvers comuniquen que ha arribat la Reina de Bèlgica, contribuint això a que renaisxés quelcom la tranquil·litat en la població.

La ciutat de Gant ha sigut ocupada pels alemanys. El nostre vis-consul allí s'ha encarregat de la protecció dels interessos russos.

S'ha suprimit el Consell de Defensa Nacional de Bèlgica, per la impossibilitat de reunir-se a Anvers. En sa substitució s'ha creat un Consell de guerra, que presideix el Rei Albert, i del que formen part molts generals d'aquell país.

De Biarritz diuen que ha arribat un centenar de nois belgues de 6 a 12 anys, els pares dels quals han mort a la guerra. Els orfes són recollits per famílies de Biarritz, Anglès i Bayona, baix la poteció de la Federació d'Industrials i Grup Feminista dels Baxos Pirineus.

També comuniquen de la frontera que segueixen arribant bastants ferits francesos.

L'arribada a Hendaya i Biarritz dels convois de ferits procedents de la batalla de Charleroi, ha sigut presenciada da per una gran gentada, i ha constituït un espectacle veritablement emocionant.

S'havia congregat tot el poble, disposat a tributar als ferits els majors consols i auxillis-hi amb quant fos

els seus automòbils i demés carruatges.

Les famílies acabades havien cedits proveïts de comins per a la major comoditat dels ferits. Entre els que cediren els seus automòbils hi figuren el marquès de Linars i altres aristocràtics famílies espanyoles que ostegen en aquestes poblacions franceses.

Gran nombre de llits estaven disposats per a rebre als ferits en els edificis habilitats per a hospitals de sang.

El tren de ferits que ha arribat a Hendaya ha realitzat un viatge molt lent, amb totes les precaucions que requeria l'estat de greuitat d'alguns ferits.

Així s'explica que s'hagin in-ent en el viatge quatre dies.

Tots els vapors venien admirablement preparats, i a evitar el lo possible molesties als ferits o agravar-los el seu estat.

A l'estació ha presència l'entrada del tren de ferits el senyor Lerroux.

Les gestions de l'alcalde de Barcelona.

Madrid, 10, 12'30 matinalda.

L'alcalde de Barcelona, senyor Boladeres, ha anat aquesta tarda a Governació, amb l'objecte de parlar amb el president del Con el quan acabés la reunió celebrada pels ministres, en la qual se'bia el senyor Boladeres que havia d'ocupar-se el Govern de les peticions formulades per Catalunya.

L'alcalde no ha pogut veure al senyor Dato, perquè aquest ha tingut d'abandonar precipitadament el ministeri, però ha vist al senyor Sánchez Guerra, qui l'ha informat dels acords del Consell.

Després el senyor Boladeres ha iniciat algunes gestions prop del ministre de la Governació sobre assumptes d'interès per a Barcelona, gestions que continuaran en dies successius, en que es proposa visitar a altres ministres i al jefe del Govern.

Notícia desmentida

El ministre d'Hisenda ha desmentit que es pensés en encunyar mil milions en or.

Operacions de crèdit

Des de primer d'agost a 5 de setembre, les operacions de descompte, comptes de crèdit personal sobre valors mobiliaris i comercials, putes amb garantia en el Banc d'Espanya sumen 663 milions de pessetes, dels que 415 corresponen a operacions noves i 248 a les renovades.

Per als repatriats

La subscripció iniciada per la Reina Victoria a favor dels repatriats alcança a 16.605 pessetes.

A la Borsa de Madrid

L'interior comptat segueix essent objecte de persistents demandes, com ho demostra el continu avenc de son canvi, que en la sessió alcança 55 cèntims.

Veritablement la manca de paper es nota i per contra la demanda, i encara que aquesta no sigui extraordinària, produïx efectes naturals d'alça i de fermesa.

Cada dia més demandes les obligacions del Tresor, que milloren mag enter. L'amortitzable 4 per 100, sense cotització, i el 5 per 100, també sense ella en les series E, F, G, per no tenir en son tipu de cotització anterior.

Algunes operacions en Bancs i Tabacals, demés valors, abandonats.

Si bé per a ferrocarrils s'advertix desig de comprar als naturals canvis desig que surti paper, cosa molt natural, ja que el surt d'especulació ha anat desapareixent i l'interès que en els actuals moments representa fa que els tenders esperin més alt preu per a realitzar.

Els francs en paper, a 96 i 95 els 100 francs i les lliures a 2478.

L'or monetat, amb prima de 6 per 100. En general, el mercat encalimat i amb igual tendència de fermesa.

Lo que diu «La Tribuna»

«La Tribuna», insistint en les consideracions que sobre la guerra féu vent, assegura que la luita està entaulada entre Alemanya i Anglaterra i que la primera ha fet tot mena de gestions per a arribar a una conciliació amb França, però ho ha impedit Anglaterra, amenaçant amb portar al trono de França el Rei Albert de Bèlgica.

La opinió del Dr. Maestre

El doctor Maestre, parlant en «El Mundo» de l'actitut que convé a Espanya enfront l'actual conflicte, diu:

Espanya té d'intervir en el conflicte, intervenir aviat, intervenir-hi totseguit, sense perdre un minut, però no per a lluitar.

El Govern del senyor Dato manté, amb la neutralitat, la política salvadora, d'Espanya, just és reconèixer-ho i declarar-ho, i la patria li durà per això eterna gratitud.

Tot un espanyol, professi les idees polítiques que professa, mai tan tard, incondicionalment, al costat del Govern.

Res d'aventures bojes, res de preparatius bèl·lics, res de guerra; això seria la mort d'Espanya; però, intervenir-hi, quin dubte cap que hi devem intervenir?

L'actitut d'Itàlia

San Sebastián.—L'embaixador d'Itàlia, comte de Boon Longares, ha visitat aquest matí al ministre d'Estat per a reiterar-li la seguretat de que Italia no mobilitza les seves tropes i continuarà mantenint la seva actitut neutral.

Notes varies

Madrid, 10, 1'45 matinalda.

Notes d'informació oficials i particulars sobre la guerra.

Està cremant la plaça de Maubeuge. Se diu que el Kaiser ha presenciat els sistes de Ostende i Nancy.

El ministre de la Guerra anglès organitza brigades d'infanteria per al Continente.

Després de la presa de Lemberg els russos continuen victoriosos a l'Austria. Han sortit de Berlín tres cossos de exercit cap a la Prussia Oriental.

En les 15.000 baixes angleses hi figuren 5.000 desapareguts.

Els alemanys perden prop d'Anvers 4.000 homes.

Se suposa a Brusselles que el total de baixes alemanyes és de 300.000.

A Alemanya s'ha fet una crida a tots els homes idis per a cubrir baixes.

A Sant Petersburg neguen els avenços dels alemanys a la Prussia Oriental.

De Dinamarca diuen que els alemanys han sofert grans baixes.

A Atenes es general la creencia de que Turquia prepara un desembarcament a l'agües del Mar Negre quan deixi la neutralitat.

Descoberts empleats dels ferrocarrils russos han sigut enviats a Odessa per a ocupar-se en l'administració de les línies austriacques invadides pels russos.

Diuen de Brusselles que el Burgomestre no ha abandonat l'Ajuntament, encara que ocupat pels alemanys.

La seva serenitat i calma ha emocionat a tots i és ben tractu i respectat.

Recentment un coronel alemany s'apro-

pà al seu despatx sense fer-se anunciar i amb el cigar a la boca.

El burgomestre li digué:—Senyor, vosté és la primera persona que s'ha atrevit a entrar a la meua habitació sense autorització meua.

Li dirigint-se a un uixer, afegí:—Faci vosté sortir an aquest senyor i pregui al general Armink que me concedeixi un minut d'entrevista.

El general, enterat de lo ocorregut, elogiat al burgomestre i imposà al coronel 15 dies d'arrest.

Diuen de Constantinopla que han arribat a Orient nombrosos vapors de ferits alemanys.

De Londres diuen que han arribat llistes addicionals de baixes: Són, 15 oficials morts, 52 sub-oficials i soldats morts; 78 oficials i 312 sub-oficials i soldats ferits.

A Teremburg, entre els presoners alemanys, hi figuren fills de distingides famílies alemanyes, enginyers, metges i altres professions.

Segons telegrames oficials de París rebuts a Londres, l'exèrcit aliast segueix amb èxit la ofensiva contra els alemanys.

S'està lliurant una batalla en un centre de 200 milles (370 kilòmetres), des d'un punt situat a 30 milles a l'Est de París fins a Verdun i la frontera.

Entre tant l'exèrcit alemany se separa de París sense intentar assediar-lo, essent evidentment son propòsit fer l'unió de les tropes del Sudest amb les situades més a l'Oest.

Els russos

Vigo.—Els tripulants del vapor anglès «Orousa» han explicat el transport de les tropes russes en la següent forma:

Foren conduïdes des d'Arkangel (Mar Blanc) en barcos britànics fins a Ardenand, port escocès, i des d'aquí passaren a Portsmouth, on embarcaren amb rumbo desconegut.

Els capitans dels barcos portaven plecs tancats per a obrir-los a alta mar.

Els russos transportats es calculen en 150 mil i sembla que Rússia en facilitarà 300 mil més.

Notícies angleses

Indispensable als viatgers

ADOPTATS DE REIAL ORDRE
pels Ministeris de Guerra i Marina

Previ informe de la
Junta Superior Facultativa de Sanitat

RECOMANATS

PER LA REIAL ACADEMIA DE MEDICINA

DESPRÉS D'ENSAYAR LOS EN LA CLÍNICA

Han meregut la Creu de 2.ª classe
del Mèrit Militar i la de 3.ª classe del
Mèrit Naval

CUREN IMMEDIATAMENT
com cap altre medicament emplotat
fins al dia tota classe
d'indisposicions del tubu digestiu,
vòmits i diàrrees dels tísics,
dels vells, dels nous,
Còlera, Tífus, Disenteria,
Vòmits de les embarrasades i dels nous
CATARROS I LLAGUES DE L'ESTOMAC
I PROXIMS AMB ERUPCIONS PÉRIDES

Demana't a tot arreu en les principals Farmàcies

SALICILATS DE VIVAS PEREZ

Medicament de Famílies

federades. Canviades impressions respecte

a les peticions contingudes en la exposi-

ció, són com segueixen:

Primera. Promoure la possibilitat

pràctica de realitzar girs sobre les pla-

tes mercantils més importants dels pa-

ïsos neutrals, especialment dels americans.

Segona. Reobrir el Banc d'Espanya.

a. Que invertint la major quantitat

possible en operacions pignoratícies so-

bre partides de vi que estiguin o es po-

ssin en les degudes condicions per a po-

deres acceptar com a garantia;

b. Que doni totes les facilitats, com-

patibles amb son bon funcionament, per

a la ràpida classificació de firmes i pos-

sible ampliació de les ja concedides als

proprietaris cultius de vi;

c. Que invertint la major quantitat

possible en operacions pignoratícies so-

bre partides de vi que estiguin o es po-

ssin en les degudes condicions per a po-

deres acceptar com a garantia;

b. Que doni totes les facilitats, com-

patibles amb son bon funcionament, per

a la ràpida classificació de firmes i pos-

sible ampliació de les ja concedides als

proprietaris cultius de vi;

c. Que invertint la major quantitat

possible en operacions pignoratícies so-

bre partides de vi que estiguin o es po-

ssin en les degudes condicions per a po-

deres acceptar com a garantia;

b. Que doni totes les facilitats, com-

patibles amb son bon funcionament, per

a la ràpida classificació de firmes i pos-

sible ampliació de les ja concedides als

proprietaris cultius de vi;

c. Que invertint la major quantitat

possible en operacions pignoratícies so-

bre partides de vi que estiguin o es po-

ssin en les degudes condicions per a po-

deres acceptar com a garantia;

b. Que doni totes les facilitats, com-

patibles amb son bon funcionament, per

a la ràpida classificació de firmes i pos-

sible ampliació de les ja concedides als

proprietaris cultius de vi;

c. Que invertint la major quantitat

possible en operacions pignoratícies so-

bre partides de vi que estiguin o es po-

ssin en les degudes condicions per a po-

deres acceptar com a garantia;

b. Que doni totes les facilitats, com-

patibles amb son bon funcionament, per

a la ràpida classificació de firmes i pos-

sible ampliació de les ja concedides als

proprietaris cultius de vi;

c. Que invertint la major quantitat

possible en operacions pignoratícies so-

bre partides de vi que estiguin o es po-

ssin en les degudes condicions per a po-

deres acceptar com a garantia;

b. Que doni totes les facilitats, com-

patibles amb son bon funcionament, per

la manifestació d'ans d'ahir contra el

senyor Lerroux.

Hi figuraven, entre d'altres, 19 republicans,

2 socialistes i bastants liberals, jaume-

ts i conservadors.

Què se'n adreixava a Irón la pre-

sència del diputat radical, es tractava

precisament de la organització de un

miting de protesta contra les declara-

cions d'aquell relatius a la neutrali-

tat.

Consell al Palau

Madrid, 10, 2 tard.

Aquest matí s'ha celebrat al Palau

Consell de ministres presidit pel Rei.

En el seu discurs-resum el senyor

Dato s'ha ocupat principalment de la

política exterior, del curs de les ope-

racions de la guerra i apreciacions

de la premsa estrangera i judicis i

notes que's noster representants li fa-

ciatien.

Després s'ha referit a la situació

econòmica i al concurs que ve prestant

el Banc d'Espanya a la indústria, a

la banca i al comerç i del seu pro-

posit de donar-los facilitats dintre dels

seus medis.

També s'ha referit a les indicacions

de la Mancomunitat Catalana, ja con-

tingudes en sa majoria pel Rei gràcies

al missatge que els comissionats de

Catalunya li varen entregar a San Se-

bastián.

Després del Consell el Rei ha fir-

mat decrets d'alguns departaments.

El senyor Dato s'ha posat a la firma

un referent a l'indult acordat en el

Consell d'ahir i altres concedint ho-

nores de quete de administració als di-

rectors de segona classe del cos de

presons don Ricard Muro Grande i

don Joan Alvarez Robles.

El Rei marxarà a San Sebastián

aquesta nit en el sud-expre, i tornarà

a Madrid amb la seva família la set-

mana entrant.

El ministre d'Interior el senyor Dato

demà es reunirà el ple del Consell de

Estad, donant per acabada les vacan-

cies estiuencas.

Examinant variis expedients de crè-

dits de Foment i Guerra que's han

enviat últimament per informar.

En la conferència telefònica que avui

ha tingut el president amb el ministre

d'Estad, aquest no li ha donat cap no-

va notícia.

Les gestions de l'alcalde

Aquest matí ha conferenciat amb el

senyor Dato l'alcalde de Barcelona se-

nyor Boladeres per a continuar les ges-

tions iniciades pel senyor Pich i inte-

ressar al quefe del Govern en altres va-

ris assumptes d'interès per aquesta po-

blació.

El secretari don Lerroux

El senyor Aguirre Metaca insisteix en

negar veritat a les manifestacions del

ministre de la Governació i en afirmar

que no hi ha hagut saffichages i afe-

geix.

Si el ministre insisteix en posar en

dubte les meves paraules jo hauré de

demandar un corresponguent a declar-

ació terminant que possi fi an aquest

enutjós incident.

En Lerroux

San Sebastián. — Assseguren persones

que han vist al senyor Lerroux i han

parlat amb ell que avui es troba a He-

daya i que encara ignora aon es diri-

girá.

Linia marítima

Madrid, 10, 4'15 tarde.

El ministre de Foment ha manifestat

que continua estudiant l'establiment de

la línia marítima d'Espanya a Angla-

terra. No podrà terminar a Southampton,

sinó a Plymouth.

També ha dit que pensa establir trens

fructífers entre Valencia i Bilbao, don-

ant s'exportaràn les fruites a Anglaterra

per la línia esmentada.

Denuncia

Ha sigut denunciada l'El Radical.

Nota oficiosa anglesa

San Sebastián. — En la embajada de

Anglaterra han facilitat aquesta nit la

següent nota:

La situació general de nostres tropes

és molt satisfactoria.

Les forces aliades continuen constan-

temen en el terreny als alemanys en la línia

de l'Oureq i del Petit Morin, havent re-

butat als alemanys a una distancia de

16 kilòmetres.

A la dreta de la línia de Montmirail

continua el combat sense ventajues per

a cap dels ambdós adversaris.

Nostre dreta avança per Vitry-le-

Francçois, rebutant a l'enemic fins a

Reims.

A Lunéville ha sigut rebutat un altre

atac.

Les tropes britàniques han combatut

tot el dia i l'enemic s'ha retirat a l'al-

tre costat del Marne.

El quint cos francès en son avanç

agafa nombrosos presoners. El sisè cos

rebutat als alemanys fins a Oureq amb

grans pèrdues.

Les forces britàniques han tingut tam-

bé importants baixes, però son curtes

a's té en compte la violència del com-

bat.

En sinies, el combat, que dura des de

fa dies, és fins ara ventajós per als

aliats.

Informació internacional

(PER TELEGRAF)

D'origen francès

Segueix la bata-

lia. — Revisió

París, 9, 9'30 nit. (Rebut amb gran re-

tràs). — Burdeos. — Segons una nota

oficiosa facilitada a les tres de la tarde,

en tot el front els alemanys realitzen un

moviment de retirada bastant sensible.

La situació estratègica de les tropes fran-

ceses sembla millor. Amb tot, no's pot

prejutjar el resultat final de la batalla

que s'estén en una línia d'alguns cen-

tenars de kilòmetres.

El Consell de ministres ha acordat

que tota els exempts de servei militar

per defectes físics siguin sotmesos a un

nou examen facultatiu i els que siguin

reconeguts aptes seran sotmesos im-

mediatament a les obligacions del re-

clutament.—Havias.

Nota oficiosa

París, 9, 11'50 nit.—La nota oficiosa

facilitada a les onze d'aquesta nit diu

lo següent:

Primer.—A l'ala esquerra, totes les

temptatives dels alemanys per a rompre

la línia de les nostres tropes que's tro-

ben a la vora dreta del Oureq han fra-

ccassat. L'exèrcit anglès ha franquejat

el Marne. L'enemic ha reculat prop de

40 kilòmetres.

Segon.—Al centre i a l'ala dreta no hi

ha hagut cap canvi notable.—Havias.

Notícies russes

París, 9, 11'54 nit.—Petrogrado.—Se-

gons una nota oficiosa de l'Estat Ma-

jor de Rússia, els dies 5 i 6 hi ha

hagut combats amb l'exèrcit austriac a

Tomazovka, amb direcció al NO. de

Zavatskoye, NE. i SE. de Ravaruska.

L'exèrcit austriac se bat en retirada

de ordenada, perseguit pels russos.

A la banda de Lublin les tropes aus-

tro-alemanyes, desallotjades de posicions

fortificades, se retiren cap al Sud.

Les columnes enemigues que's diri-

gien a Jofelov i Arnopol han sigut des-

perades per l'artilleria russa.

A la vora esquerra del Vistula un acri-

pla que practicava un reconeixement

ha vist un aeroplà austriac, al que ha abor-

dat violentament, causant la mort dels

aviadors enemics, destruint l'aeroplà i

morint també el heróicament.—Havias.

La entrada a Gand. —

NOTICIES DE BARCELONA

Un urbà ha detingut a dos subjectes que rondaven la casa d'estiu del Sr. de la Boqueria, acostant-se sospitosament als grups.

Conduïts a la delegació, resultaren ésser dos carteristes de reputació.

Un altre urbà ha capturat a un mico conegut pel "Mexican", sorpres per uns vents mentre robava la roba del terrat del número 20.

Vanos Cardús Portaferrissa, 10.

La Comissió de Cultura i Foment de l'Ensenyament professional Mercantil de la Unió professional de Dependents i Empleats de Comerç de Barcelona, està portant a cap treballs per a inaugurar pròximament la Escola lliure de Comerç, en la que els dependents poden estudiar les assignatures compreses en el plan oficial i obtenir, previ examen en la Escola Superior de Comerç, el títol de Perit Mercantil.

Les classes seran gratuïtes i nocturnes i la Escola la dirigeix el professor d'aquesta Escola Superior de Comerç, don Josep Martínez i Martínez del Campo. Els que vulguin detalls es poden dirigir al Casal Popular, Bruch, número 49, principal, de set a nou de la nit.

RAQUITISME es cura amb l'Airop Hipofosfític Salut.

Telefonem des d'enguany per no trobar els destinataris.

De Olot, a Ampar Fita; de Vilagran, a Baixeras, Passeig de Gràcia, 101, bis; de Guadix, a Josep Benet, de Saragossa, a Vicens Estrada, Passeig de Sant Benet, 4; de Granada, a Antoni González Prat, Sant Gervasi, 49; de Madrid, a Adolfo Pizarro, de idem, a Mathieu; de idem, a Joan Sanja, Aragó, 51, tercer; de Alacant, a Caritat Godejuelo, Villarroel, 105; de idem, a Encarnación Navarro, Círcul, taverna casa Quim; de Cádiz, a Joan Suarez, vapor Buenos Aires; de idem, a Amadeu Alcañiz, Villarroel, 21; de Pamplona, a Honorat Apezteguia, Ideal Pavillon, tel. 6.197.

— Voleu sifon, gasosa, llet, vi i tota classe de begudes escumoses en condicions higièniques? Ho trobareu amb l'elegant aparell "Blitz Sifon", per sols 10 cèntims lltre. Detalls, Segarra, Rambla de les Flors, número 4.

Registre dels telegrams detinguts en aquesta estació per no trobar als seus destinataris.

Màdrid. Gallardo, Bussan, Herceiros; San Sebastián, Rafael Herpin; Asies Marc, 20; Girona, Antonia Hernández, carrer Major, Montcada; Almeria, Luis Carrasco, Sant Agustí Vell, 2, segon; Egipt, Martí (saboneria), Nova, 3; Madrid, Smequeros; Toivise, H. Mesat, Chez Casanoves; Marsella, Plinio Que; París, Edouard Leannig, Passeig de Gràcia, 14; Cartagena, Carme Hina, Cadena, 40; Girona, Orozco, vapor "Fatima"; Córdoba, Marcell Herceiro; Sant Vicens, 23, tercer; Mora la Nova, Angela Campos, Rambla de Sant Pere, 4.

— Els Monjos de Montserrat han posat a la venda el seu famós sacrat, presentat en forma i gust exquisit i que sens dubte agradarà al públic.

Amb el trasllat d'espais "Buenos Aires" arribaran demà, de Roma i Girona, els cardenals espanyols i portuguesos que han pres part en el darrer Concilium. També arribarà el P. Miñana, Superior dels Obresers Diocesans.

— CONYAC BARBIER és el millor.

En resposta al telegrama d'obediència que el Vicari Capítular d'obediència a Roma amb motiu de l'elecció del nou Pontífex, avui s'ha rebut al Palau Episcopal el següent telegrama:

— Roma.— Vicari Capítular de Barcelona.— El Pare Sant Benet XV agraeix a V. i a la clerecia i fidels de la diòcesi de Barcelona, la seva adhesió, i els beneïx de tot cor.— Cardenal, Ferrera, secretari d'Estat.

— Llet condensada marca EL PAGES. Es catalana i la millor.

Audiència.— Sala de vacances.— Per a demà, dia 11, s'ha senyalat la celebració d'un judici oral per furt, contra N. C. i altres.

— Labarros, Waters, Banyeres. Models nous. — Preus reduïts.

Jaume Sauret, 7, Pelayo, 7.

Durant les hores que ha estat de guardia el jutjat de l'Audiència s'han instruit 18 diligències, ingressant als calabossos 5 detinguts.

De les diligències practicades, 1 ha estat per estafa; 4 per furt; 4 per lesions; 1 per injúries; 2 per col·locació d'explosius; 7 detencions de reclamats; 1 rob; 2 raptes i 1 retenció de mobles.

— El calor produïx inapetència. Per a nodrir-se bé i recuperar la gana, us'ha CARNI LIQUIDA Valdés García.

Els jutjats d'instrucció del Sur i de les Dretanes s'han encarregat respectivament l'inspecció de les diligències assignades dels autors de la col·locació de petits explosius al Paralel 1 a la Rambla de Sant Mònica.

Vichy Català

Aigua mineral natural, digestiva i més econòmica que les seves similars.

Contestant a la pregunta que's fa un empresari de teatres podem manifestar que els carnets autoritzats pel Govern civil són tots, absolutament tots, anul·lats.

— Una dona que es trobava al seu costat, va sofrir tot seguit els efectes de l'explosió.

La policia va recular l'arma.

La senyora que l'usava, sembla que és una parenta (?) sobrevinguda d'un

personatge polític molt conegut a Barcelona.

Amb motiu de Telecció del Sobirà Pontífex, s'ha cursat aquest telegrama: "Cardenal Camarling—Roma.— Liga Senyores Acció Catòlica de Barcelona i Delegacions de Catalunya Feliciten i reben homenajes filial al Pare Sant, —Presidenta, Caritat Graudiers.

— L'Institut Agrícola de Sant Isidro s'ha rebut una comunicació del ministre d'Hisenda, en contestació a la que dita entitat li envia per la R. O. regulant l'importació dels envassos de fusta.

Reconeix el ministre l'importància que té l'assumppte per als interessos de la producció forestal i ofereix tenir-los en compte en lo successiu.

S'ha celebrat una Assemblea de propietaris i contribuents de Massanet i Martorell de la Selva, per a coadjuvar a la derogació de la llei de substitució de consums en els pobles rurals.

La Memoria aprovada en la que's patentzen els perjudicis que a la propietat irroguen els repartiments municipals, ha sigut remesa a l'Institut Agrícola de Sant Isidro, oferint-se la Comissió organitzadora de l'Assemblea a dita entitat, amb l'objecte de cooperar en els treballs que de temps en temps se'n deroga o reformar l'esmentada llei.

A l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona, des de demà, divendres, quedará oberta la matrícula per a les classes del curs 1914-1915, podent adquirir-se a Secretaria tots els dies feiners de deu a dotze del matí i els a dos quarts de nou del vespre per l'ordre que prèviament s'anuncià.

El diumenge vinent tindrán lloc els exàmens de les alumnes de les classes preparatòries de Gramàtica Castellana i Aritmètica que han funcionat durant l'estiu.

El dia 15 finirá irreversiblement el plaç d'admissió de sol·licituts per a les classes de les alumnes noves.

Telegrams detinguts per no trobar a llurs destinataris:

De Villagracia, a Antoni Alalá; de Burdeos, a Girard, Universitat, 41; de Monzon, a Palmira Martí, Carretes, 37, primer; de Madrid, a August Dechaux, de Calanda, a Manuel Bosque, Presó Model.

La eminent publicista i lletrada poeta de la flor Carme Karr, ha guanyat en els Jocs Florals d'Olot el premi ofert pels germans Clar, escultors, amb un treball titulat: "Balada en prosa".

La nostra enhorabona.

— Ha mort la mare del virtuós sacerdot i lletrada poeta Mossèn Josep Paradedà.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

seu assessor don Alfons Galán, i el catedràtic de Medicina de Cádiz don Rafael de Buen.

— Aviat arribarà a la ría de Mahó el nou curaçat "España" de 16.000 tonelles. Aquest nou barco de guerra espanyol actualment és al port de Cádiz carregant municions de boca i de guerra.

— L'Institut Agrícola de Sant Isidro s'ha rebut una comunicació del ministre d'Hisenda, en contestació a la que dita entitat li envia per la R. O. regulant l'importació dels envassos de fusta.

Reconeix el ministre l'importància que té l'assumppte per als interessos de la producció forestal i ofereix tenir-los en compte en lo successiu.

S'ha celebrat una Assemblea de propietaris i contribuents de Massanet i Martorell de la Selva, per a coadjuvar a la derogació de la llei de substitució de consums en els pobles rurals.

La Memoria aprovada en la que's patentzen els perjudicis que a la propietat irroguen els repartiments municipals, ha sigut remesa a l'Institut Agrícola de Sant Isidro, oferint-se la Comissió organitzadora de l'Assemblea a dita entitat, amb l'objecte de cooperar en els treballs que de temps en temps se'n deroga o reformar l'esmentada llei.

A l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona, des de demà, divendres, quedará oberta la matrícula per a les classes del curs 1914-1915, podent adquirir-se a Secretaria tots els dies feiners de deu a dotze del matí i els a dos quarts de nou del vespre per l'ordre que prèviament s'anuncià.

El diumenge vinent tindrán lloc els exàmens de les alumnes de les classes preparatòries de Gramàtica Castellana i Aritmètica que han funcionat durant l'estiu.

El dia 15 finirá irreversiblement el plaç d'admissió de sol·licituts per a les classes de les alumnes noves.

Telegrams detinguts per no trobar a llurs destinataris:

De Villagracia, a Antoni Alalá; de Burdeos, a Girard, Universitat, 41; de Monzon, a Palmira Martí, Carretes, 37, primer; de Madrid, a August Dechaux, de Calanda, a Manuel Bosque, Presó Model.

La eminent publicista i lletrada poeta de la flor Carme Karr, ha guanyat en els Jocs Florals d'Olot el premi ofert pels germans Clar, escultors, amb un treball titulat: "Balada en prosa".

La nostra enhorabona.

— Ha mort la mare del virtuós sacerdot i lletrada poeta Mossèn Josep Paradedà.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

seu assessor don Alfons Galán, i el catedràtic de Medicina de Cádiz don Rafael de Buen.

— Aviat arribarà a la ría de Mahó el nou curaçat "España" de 16.000 tonelles. Aquest nou barco de guerra espanyol actualment és al port de Cádiz carregant municions de boca i de guerra.

— L'Institut Agrícola de Sant Isidro s'ha rebut una comunicació del ministre d'Hisenda, en contestació a la que dita entitat li envia per la R. O. regulant l'importació dels envassos de fusta.

Reconeix el ministre l'importància que té l'assumppte per als interessos de la producció forestal i ofereix tenir-los en compte en lo successiu.

S'ha celebrat una Assemblea de propietaris i contribuents de Massanet i Martorell de la Selva, per a coadjuvar a la derogació de la llei de substitució de consums en els pobles rurals.

La Memoria aprovada en la que's patentzen els perjudicis que a la propietat irroguen els repartiments municipals, ha sigut remesa a l'Institut Agrícola de Sant Isidro, oferint-se la Comissió organitzadora de l'Assemblea a dita entitat, amb l'objecte de cooperar en els treballs que de temps en temps se'n deroga o reformar l'esmentada llei.

A l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona, des de demà, divendres, quedará oberta la matrícula per a les classes del curs 1914-1915, podent adquirir-se a Secretaria tots els dies feiners de deu a dotze del matí i els a dos quarts de nou del vespre per l'ordre que prèviament s'anuncià.

El diumenge vinent tindrán lloc els exàmens de les alumnes de les classes preparatòries de Gramàtica Castellana i Aritmètica que han funcionat durant l'estiu.

El dia 15 finirá irreversiblement el plaç d'admissió de sol·licituts per a les classes de les alumnes noves.

Telegrams detinguts per no trobar a llurs destinataris:

De Villagracia, a Antoni Alalá; de Burdeos, a Girard, Universitat, 41; de Monzon, a Palmira Martí, Carretes, 37, primer; de Madrid, a August Dechaux, de Calanda, a Manuel Bosque, Presó Model.

La eminent publicista i lletrada poeta de la flor Carme Karr, ha guanyat en els Jocs Florals d'Olot el premi ofert pels germans Clar, escultors, amb un treball titulat: "Balada en prosa".

La nostra enhorabona.

— Ha mort la mare del virtuós sacerdot i lletrada poeta Mossèn Josep Paradedà.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns notables obres de pedagogia.

La finada era viuda de l'il·lustrat mestre de primera ensenyança don Josep Paradedà, conegut com autor d'alguns

Pàgina Artística de LA VEU

Excavacions y troballes.- Art antic y modern.- Pedagogia artistica.- Museus y Coleccions.- Art nacional y extranger.- Curiositats barcelonines.- Ressenya de conferencies.- Exposicions locals y forasteres.- Llibres y Escoles. Noticies de concursos y de tot lo que pugui interessar als artistes y als industrials d'art

247

Siti d'una vila el segle XV

D'artilleria catalana antiga

II

Pels dades donats en l'anterior article, pot veure's com ja, a principis del segle XV, no eren pas cosa extraordinària les armes de foc. Fins al punt que parla d'elles, demostrant que ja no com ara les trobaria de gust dubioses fer una imatge poètica, al·ludint a un enginy de guerra. En Jordi de Sant Jordi parla dels aparells de batre fortesses, quan en son «Setge d'Amor» diu:

Mos sospira son trebuché que despar...
e los gomechs bombardes per tirar...

El terme genèric per a designar les armes de foc durant els anys de mil quatre-cents són «artilleria», «bombarda», «peça». Es distingeix entre les de metall noble, sia coure o bronze, i les de ferro. Quan els documents no parlen més que de metall, ja's pot entendre que no's refereixen a les de ferro. L'ús d'artilleria de fusta sembla que no pot negar-se. Entenc que's refereix a una d'aquesta matèria, que aniria ben anellada de ferro la nota que troba en 1553, en un inventari del vigatà Bernat Serra, en què's descriu: «Una trompa de fusta per tirar rotons» (C. F. Notari Salvi Heuló).

La «trompa», «bomba» o «buch» era la part anterior i cilíndrica de les ar-

tes de 1461, el Consell barceloní acordà fer sis bombardes de ferro que tiran cascuna una rova e mes dos serpentins de ferro, Joan II, per a defensar Perpinyà dels atacs dels francesos, feu portar-hi de Catalunya, en 1473, segons una memòria del notari perpinyanès Antoni Pastor, «màquina numero decem ex quibus erant forme pulcre et grosse valde et sexale erat forme non tam grosse, fecit que etiam rex cum illis militum serpentinarum copiam apportari. I més enllà, el mateix cronista, parla de «serpentinarum lapidibus», al·ludint a les pedres que's tiraven amb tals armes de foc, menors que les grans màquines i les no tan grosses a que's ha fet referència abans. (Rev. d'Hist. et d'Arch. du Roussillon, II, n. 8).

La culbrina obtingué a voltes grans pes i devia resultar de gran força. En 1534, a 27 de novembre, la ciutat de Barcelona en feu fondre una que mesurava sols el nom de «miga colubrina», pesant disset quintars. L'any següent, a 25 de setembre, foren fetes dues colubrines per Antoni Fenodí, que a 24 de novembre de 1535 entregava altres «dues miges colubrines». En 1549, als 12 de juny, altra colubrina pesava 72 quintars i dues arrobes, fent-hi el mateix Fenodí, i en 1559, una diferent que donava 110 quintars de metall.

Una varietat d'aquestes peces era el «sacros», que també tenia les varietats de sacre complet i «mig sacros». En 1570, als 12 de setembre, arribà a Barcelona, des de Gènova, una «pau grossa,

roses i pesantes, encavalcades en ses carretes i que devien fer precis l'ús de sacria per encavalar y de cuxes de cabria per muntar artilleria». A més se parla de «deu pessas de metall apellats Sanct Martini ab ses carretes ferrades e ab sos forcats, y de dues pessas apellats Sanct Cristòfol ab ses carretes per tirar plom de tres lliures». Aquestes artilleries degueren rebre el nom de la imatge del Sant que portaven gravada en relleu, no essent pas rara la generalització d'un apellatí a moltes peces semblants o iguals a la primera que duia el nom.

Finalment, entre les armes de foc hi ha que comptar les xarabates, que eren de petit calibre i llargues, resultant de fet entre els canons el menor. D'elles hi ha notícies a Catalunya des de mitjans del segle XV. Un document publicat per en Carreras i Candí en una monografia den Pere Joan Ferrer (Cap. VI), diu que el conestable de Portugal Pere d'Urgell, al començar a la gent «de Torroja, el trompeta fou rebut amb ballestes e carabates». La ciutat de Barcelona en 1467 tenia «carabates», pólvora i artilleria que a 3 de juliol fou prestada al Príncep. A Perpinyà, a finals de segle, s'hi troben quatre «carabates» de ferro ab sos banchs ab dos mascles cascuna.

Entenc que és feina en via voler donar idea de lo que eren aquestes peces fins ara citades, especificant calibres, mides i força. Al segle XVI i bona part del XVI tot era imprècis en aquests punts i les notícies documentals de nostra terra també mai s'avenen amb lo que diuen alguns autors dels anys del mil cinc cents que parlen d'artilleria.

La veritat que foren variis els intents d'unificar l'artilleria des dels temps de Carles V, però s'avençà poc fins que, en 1609, Felip III, per inspiració de Carles Lechuga, volgué que s'adoptessin determinats calibres amb cinc tipus de boques de foc. Això fou un gran pas que es feu decisiu en 1718, per medi d'una ordenança reial que tirà de recó totes les peces antigues que s'havien tolerat durant el segle XVII.

Els projectils més usats primitivament foren les pedres arrodonades i les boles de ferro dolc, ferro cobert de plom, ferro fos o plom. Fora llarg adurir cites d'això. El tantes voltes citat inventari del castell de Perpinyà en 1497, diu que els passavolants tiraven pedres de 25 a 30 lliures, la peça dita «Saint Miquel» també pedres del mateix pes, la dita «la Reina», lencava pedra de plom, i lo mateix les dites «Lo Príncep» i «l'Infanta», la dita «El Tiro Romano» avia ploms de 13 a 20 lliures, els «sant cristòfol», ploms de tres lliures; i entre les «màquines» de material no hi faltan sis quintars de pedres de plom ab daus de ferro i un quintar de daus de ferro, i els amolles de fusta per les pedres i de metall per a fondre el plom. Les grans màquines se movien amb enginyos. La pólvora se tenia en barrils; per les bombardes era «grossa»; i pels passavolants «refinada», per lo que hi havia en el castell un molí per molre pólvora y dos morters de pedra per picar y afinar la pólvora.

Totes les peces d'artilleria que es feien de ferro degueren tenir forja ben poca artística. No aixís les de fosa, a les que es procurà donar un aire atractiu i que semblava que volgués dissimular la macabra destinació. Duien filets, relleus i llegendes decoratives, i fins hi hagué canons convertits en una especie de drac o del tot ornats com un morter o una campana. Un manuscrit conservat en el departament d'estampes de la Biblioteca Nacional de París, buida dues bombardes que podem classificar com a nostres, ja que entre la ornamentació exterior hi ha les armes d'Aragó i de Aragó i Sicília. Són peces de plè segle XV.

No pot negar-se que aquí se fongueren sovint artilleries. Un document rossellonès de 7 de juliol de 1453 parla d'un Antoni Riba, «fabrer et bombardier de Moseto» (Rev. d'Hist. et d'Arch. du Roussillon, III, n. 1). Dos anys després, a 6 d'agost, consta que a Barcelona foren posats canons de coure e la tomba de coure de la bombardia apellada «Santa Eulària», novament feta per la ciutat de Barcelona. Ne fou fundador en Barthomeu Farran, coure, qui emmotllà el canó i dos mascles que pesaven en conjunt 161 quintars i pico. Al fer-se la prova, al 25 de setembre, la primera part esclatà sense fer mal a ningú. Havia costat 1.816 lliures i tres sous. Al 19 de març de 1464, se pesà de nou, resultant les tres peces amb 183 quintars i 30 lliures, i amb un cost de 1932 lliures, 17 sous i 6 diners. Al 9 d'abril, s'assaja amb quatre trets, donant bon resultat.

El fundador Ferran era senyer d'ofici, comptant que en 1431 feu amb Pere Safont, ja campana dita de Capítol de Vich i en 1438 altra per Santa Maria de Besora. Vint anys després amb son gendre, el vigatà Joan de Tres Nicks, feu el senyer del ladre, per la Seu ausetana, i en 1462 una cloxa pel castell de Calafat. Als 10 de gener de 1476 encara vivia, constant que el Rei Joan II, volent atacar als francesos que quedaven a l'Empordà, demanava als consellers de Barcelona una bombardia de les mitjanes i que li enviessin en

Ferran cab los instruments que ha menester per que pogués assí obrar algunes pessas de artilleria».

En 1509, als 18 d'agost, a Barcelona s'hi fongué la bombardia dita «Eulària», que pesava 100 quintars, en un hort del costat del studi prop del portal de Sant Sever, segons el Dietari de la Diputació. Als 27 de novembre de 1534, mestre Joan Arnau de la Bearn, feu també una peça de fundició en la mateixa ciutat.

En aquest temps apareixen en els documents els Fenodí, de nom potser italià, però domiciliats a Barcelona. L'Antoni Fenodí se feu famós com a fundador i mestre de artilleria de la ciutat de Barcelona. Jo el trobo des de novembre de 1523, fent en diferents ocasions, com queda apuntat abans, armes de foc. Segons en Pi i Arimón, en 1533 se fongueren dotze grans culbrines que foren batejades amb els noms dels apòstols i que la ciutat regalà a Carles V, podent-se pensar que foren obra d'aquest fundador. Ell era a la vegada campaner, ja que se sab que en 1539 obrà la «moneda» de la Seu barcelonesa. Fill seu degué ser com Simó Fenodí, que amb en Barthomeu Fabrega, en 1570 als 12 de setembre, arribà a nostra terra des de Gènova, on havia anat per a fer 24 peces d'artilleria i 7.000 pilotes de ferro colat. Això d'haver de acudir a fora no devia ser de gust dels concellers de Barcelona, per quant consta que a 4 de juny de 1578 deliberaren fer, junt a la muralla, a la Rambla, una casa de fundició i magatzem d'artilleria davant les «Pressanes».

Aquí, en la casa de fundició, en Francesc Vergonyós de la Selva, que semblava fill del Dions Vergonyós, campaner de 1535, hi fongué una peça de artilleria de més de 126 quintars, que es titula «Anunciata». Del segle XVII (1629) és el fundador i coure Antoni Gibert, que obrà la peça dita «Nostra Senyora de la Canals», pesant 74 quintars. Finalment val la pena de consignar que en 1769 a Barcelona s'hi feren proves d'un canó fet per un tal Barnola, català, i d'altre obrat per un moneu Maris, francès, guanyant el primer que no's reventà. Potser aquell sia un Pere Barnola, campaner de Lleida en 1790.

Josep GUDIOL I CUNILL, Pòre.

L'estètica de les batalles

Introducció

L'any 1902, Robert de la Sigeranne publicava en el seu llibre d'ensais sobre l'evolució estètica, el següent estudi sobre les batalles, al que les actuals circumstancies venen a donar una viva actualitat.

Pensant-ho aixís, hem decidit anar publicant la traducció del referit estudi, on es troben observacions dignes de tota atenció i se s'avenen fetes que no poden passar despercebuts per als artistes.

Diu així:
Mai en mig de tanta pau s'ha somniat tanta guerra. Somniem guerra fins al punt de creure's en una època bel·lítica, no obstant i donat-se ben rarament el cas d'una lluita en l'Europa central, des de trenta anys. Una pau trencada any i en què's conegueren sabies les conferencies filantròpiques, les intel·ligències europees, industrials, les lligues internacionals i socials, creuen les soves relacions per damunt les fronteres que parteixen el món en espais que no tenen res que veure amb les nacionalitats: el fantasma de la guerra, restat però, dret a tot arreu. A dalt, el sobirà amb el casc d'argent i l'àguila d'or, no pren el llapis sinó es per a traçar l'esquema d'una al·legoria sobre l'invasió groga, o per a traçar un dibuix commemoratiu dels soldats morts a l'Extrem Orient. A baix, la multitud contempla amb terror en les exposicions o en els camps, durant les grans maniobres, aquests enginyos de mort, cada dia més perfeccionats que's van inventant. Mentrestant la multitud els paga, esperant que aquests monstres de ferro tornin la seva carn, i se'ls mengin el seu pa.

Lo mateix si entrem a un Parlament. Què sentirem a les tribunes? Demanar diners...? Per a què? Per aquest cuirat que no't prou cuirats, per aquest fusell que no't prou ràpid, per aquest obús que sols pot projectar la seva metralla dins un elipsi de doscents metres de llarg... Entrem en un palau de justícia: hi trobarem un turista que ha sigut atrapat fotografiant un paisatge en una zona militar: la cançó de l'espionatge—o un químic que ha comunicat una fórmula científica a un estranger.—La cançó de la traïció.—Visitem una exposició, i en les instal·lacions dels ministeris trobarem els vagons arreplegats amb dormitoris, cuines i armars plens de roba. Per a què aquests llits? Per als ferits de la pròxima guerra; i tal com la creu que's senyala, aquestes draps seran un dia rojos... Si voleu fugir d'aquesta realitat envorant i refugiar-vos en les coses d'art, és l'art de Deterille

Atac i defensa d'una vila el segle XV

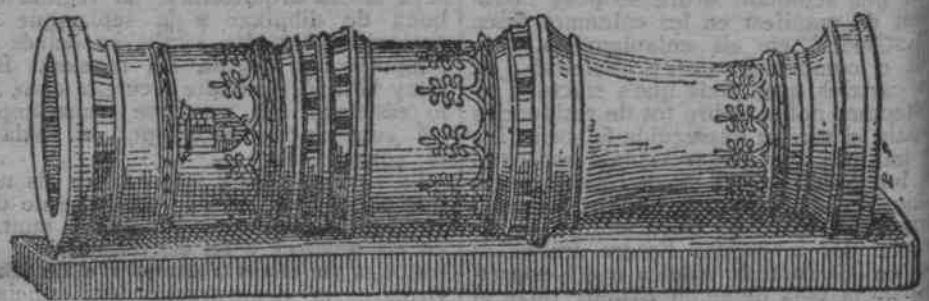
(el pintor de guerres), el que s'ús posa davant dels ulls. El somni, la poesia sembla sol·lar feta d'això que és lluny, o d'això que no existeix, i si l'encant-vos al conegut camí de la fantasia, fugiu d'aquí per anar-vos-en a l'Extrem Orient, també, també allí el fantasma de la guerra us hi espera. En aquelles belles encontres, on abans els torris feien pacíficament la collita del iris tot fumant les seves pipes, on els actors tocant el «koto» de setze cordes passaven els vells ponts, dançant dels rius on s'emmirallava l'encant de les flors primaveres, també hi han passat els batallons del mariscal Oyama amb les túniques negres i els kesis francesos en els quals, sols una pobre placa en forma de crisantem, recorda els bells temps de l'art i de la pau. Després de qualsevol anys. Puig-Yang, Port-Arthur, Wei-Na-Wei, no són més que evocacions de mutilacions i de desfets. Cris de victòria, horribles cris en els quals hi ha de setze i de sang, ens arriben també d'aquestes encantadores flors on abans la nostra imaginació pasturava, i que avui fan pensar a l'Europa atenta si aquesta són els anuncis d'una pròxima invasió dels grocs.

Refugiem-nos en el passat, direu; obrim un d'aquests llibres de memòries que la gent d'avui estima tant llegir... Tots us parlen de la guerra, de la gran guerra èpica, on se desferen els jueus al mig dels camps de batalla, de la guerra fantàstica i brillant, on un galop de la cavalleria prenía una ciutat bella com un conte de «Les mil i una

l'èpica troba, tot escrivint l'història d'un regiment de cavalleria, un confort a les hores de desolació i d'encoratjament a les hores en que tot oficial se pregua si mai veurà trencada la monotonia la serie d'exercicis de guarnició, si cançarà un ideal, que cada dia s'ha de burlar-se vers horitzons més d'«urs».

Aquest flocc-tinent d'artilleria escriu les impressions de sa vida militar: gots de matar homes i de perdrer homes que mana. Aquest contralt d'un químic que no lliensa pas els projectils mortífers, escriu les reflexions les imatges que passen davant dels ulls. Sembla que l'escriptor, el psicòlog trobin un interès més fort en la guerra com menys interessant aquesta sia al pintor com si en certa manera hagués sim fet una mena de permuta.

Es això un simple etzar, una fràgil coincidència que l'ahir no conegué i que demà potser tampoc coneguerà?... És l'instint d'un gran canvi que s'està en la redit, en la idea i en la imatge de la guerra? És en aquest darrer punt el viu la qüestió? La guerra moderna, que preocupa a tots els esperts, no reix ella ja als ulls les imatges que commouen i els encisen? Tot lo que totes i tota la poesia de les batalles que següen tan fortament la imaginació dels nostres pares, han desaparegut dels nostres ulls contemporanis, i a no deixar-nos-hi res més que les rors? L'aparell, cada dia més científic del combat, és que ha estroncat les

Canó de fi del segle XV, amb les armes del Rei d'Aragó

niis; en fi, de la guerra seria, de la guerra trista com un deure, que disputava a l'enemic els camps que la neu havia fet massa freds per a servir de tomba. Així, el passat, com el present, la llum com l'immediat, tot ens parla de la guerra d'ahir de la guerra de demà. D'entant en tant l'humanitat inventa les belles conferencies de la Pau, pronuncia el mot del «Desarmament» com un home que cerca desvetllar-se d'un mal somni. Mes també parlava del desarmament la vella de Venà, l'espectre d'aquesta guerra que no arriba mai i que tothom creu fatal, sembla una d'aquestes visions d'un malalt en febre, de les quals per més que'n es esforçem, no podem sortir.

Heu-aquí un fenomen curiós. Aquestes guerres de les quals tothom parla, ningú les ha pintades mai. Cada any el número de quadres de guerra ve en decreixença, i encara més que'l seu número, ve en decreixença el valor artístic dels qui les pinten. En la passada primavera, en el Saló dit dels Camps Eliseus no n'hi havia més enlla d'una dotzena; i al Saló del Camp de Mars no n'hi havia cap. Cap d'elles era firmada per un nom prestigiós. En aquest país, en els mestres d'altre temps—els Brun, els David, els Gros, els Gericaud, els Vermet i el seu darrer els Delacroix, els Deschamps, els Mesonier—denaven la seva inspiració a les lluites en massa, a l'esforç físic i moral, prestigis i violent, vers un fi comú, els nostres mestres d'avui dia s'inclinen més a grat vers les escenes calmes i individuals. Patriotes com els seus antecessors, els nostres artistes semblen desinteressar-se dels espectacles patriòtics. Ells que haurien sigut capaces de recullir el fusell de les mans detallades dels Chariot, dels Bellangé, dels Protals, dels Nauville, no han pas recullit els seus pincells. Lo mateix passa a l'estranger. Llevat de les parades oficials de M. Werner, els mestres alemanys desprecien l'espectacle de la guerra, i aquí tenim l'exemple de l'Ude, qui ha fet la campanya del 1870 s'ha abstingut de pintar-ne ni un borrall. Cal descendir fins als sargents majors de la pintura per a trobar la preocupació de les coses brutals i magnífiques.

Contrasta això amb la literatura que és plena de batalles. A un cap de l'Europa Tolstoi i a l'altre Zola, i Kipling, en el món anglès-america, van trets dels espectacles i dels sentiments que procura la guerra, les seves pàgines més ressonants. Ells han sabut descobrir-hi un interès que els seus predecessors no sospitaven pas. La llargada inusitada de la pau europea, ha permès estudiar i expressar les impressions d'un soldat, millor que no s'havia fet fins ara. Aquest capità de cassadors qui no ha tingut encara ocasió de lliensar-se a la cançó de

deu oferir a l'esperit i apartar dels ulls Tal és la qüestió que exposen els admiradors dels nostres vells pintors de batalles. Per a aclarir-la anem a examinar les principals representacions de combat modern; la bellesa plàstica la lluita, les condicions d'aquesta llesa, qualsevol cosa, en fi, com l'estètica de les Batalles.

Robert de LA SIZERANNE

(Seguirà dijous vinent. Capítol primer «El Combat Escultural».)

ORIGENS DEL RE NAIXEMENT BARCELONÍ

per Raimón Casellas

(Continuació)

I lo mateix que aquelles aberracions grolleres, aniran fugint de davant nostre les gradinades monòtones i insubstancials, les allegoriques imatges a punt de caure, els estil·lats amb paperets plens d'arrugues i les columnes pseudo-coriàntiques amb fulles enroscades a l'encontorn del fust, totes les demés rampolines que en Joan Vives, pintor de Cà la Ciutat, posava l'any 1700, al monument funerari de Carles II.

Mes, ara ve l'hora de preguntar: L'art quina invenció enginyosa, amb quina fórmula, amb quina ordinació, va substituir en Viladomat aquell cúmul d'adefesades. Doncs, amb la ordinació corintia, sensiblement. El preclar artista barceloní, amb justícia ésser considerat entre els altres com el restaurador gràfic del ordeni d'aquell ordre en tota la seva gritació sistemàtica. No volem pas dir això que, des del segle XVI, sense altra a temps més remot, ens en hagués mancat a Barcelona de models d'aquell estil. De columnetes corinties, ben estil·lats i ben airores, ja n'hi havia, per exemple, en els fusts de Casa Grossa. Pilastres corinties, també n'havia, en la casa mestre Blay en la fatxada edificada de la Diputació. Però, en abdos edificis, columnes i pilastres no passen d'ornaments exornatius, externs, fàcilment substituïbles per un altre. A Casa Grossa, més servien de línia vertical d'enquadre-

Canó de fi del segle XV, amb les armes del Rei de Sicília

tilleries; el «mascle» la posterior on hi anava la càrrega. Aquestes dues parts en les peces grans i sovint en les molt petites, eren separables, unites amb lligadures o trabes metèl·liques que era costum anar en l'encep o bastiment que reventava el conjunt i permetia a voltes dirigir la punteria. Els mascles sovint eren més d'un per cada boca de foc, a fi d'assegurar la durada i permetre la substitució.

La denominació massa genèrica de bombardia apareix fins ben entrats els anys del segle XVI, amb la divisió de «grans», mitjana» o «petits» segons les dimensions dels projectils a llençar. La significació de tals mots, més que indicar un determinat calibre, en la manera general de parlar els documents, fa referència a les altres boques de foc, que hi hauria en el lloc on hi hagués determinada bombardia. No obstant, meixien propiament el dictat de grans les que tiraven més de tres quintars. El «Manual de Novells Ardis de Barcelona», parla de que a 14 de juny de 1465, el Rei Joan demanà a Barcelona una «bombarda trabuquera» que tenia la ciutat, per a emplear-la en el setge de la Bisbal, demanada a la que s'acodi. El mot «trabuquera» distingeix la peça de foc que podia tirar pedres grosses, com els trabucs mecànics antics, devent tenir per ó gran diàmetre la boca, en relació amb sa reduïda fondària.

Un dels primers noms que distingeix les peces d'artilleria és la culbrina o colubrina. N'hi hagué de mà o portatils per un home com a arma, i d'assegure, que devien anar muntades sobre un cavallet o carro corresponent a la seva dimensió, devent ésser traginades amb dificultat. La primera menció indubitable en document català fa referència a la portatila A 15 de setembre de 1452 se feu entrega de 64 lliures 10 sous barcelonins, per quarantatre culbrines destinades al castell de Perpinyà, fetes de cupri side metèl·li, cum sex masculis en quadam colubrina et cum quibusdam mollis lapideis siue de pedra pro compendo rotonos siue granos pro hienidos cum dictis colubrinis, a raó de 30 sous per arma amb sos mascles o recambres i arbrers i montures. (Rev. d'Hist. et d'Arch. du Roussillon, III, núm. 1).

La culbrina no portatill fou per lo general, llarga, de dimensió relativa a son calibre, distingint-se en això de la bombardia, propiament dita. No obstant, els documents, en això de les denominacions hi fan sovint grans confusions i barreges de noms. En nostra terra rebé també el nom de «serpent», (més adaptable al goni del llenguatge que l'altre). A 28 de novembre

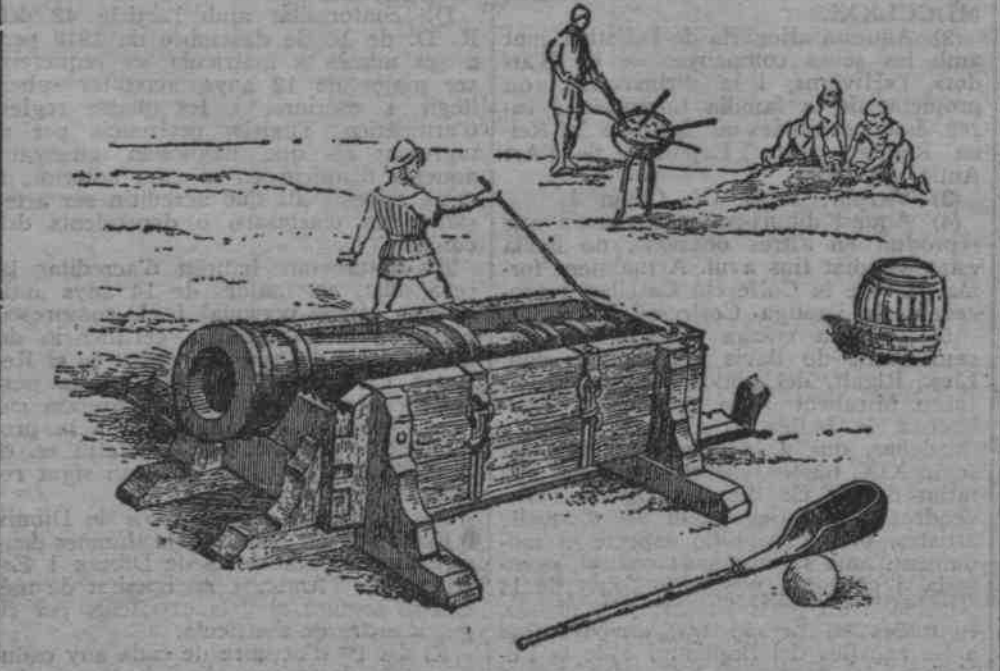
de 7.500 salmes, portant vintiquatre peces d'artilleria, que els concellers havien fetes fer en dita ciutat italiana, «eo és: XII sacres e XII migs sacres e unes 7.000 pilotes de ferro colat per les dites pessas».

El mot «sacro» aplicat a les artilleries és rarament usat en nostra documentació amb anterioritat a mitjans del segle XVI, a diferència de França. Al 29 de desembre de 1524 fou mudada dia peça del canó pedrer, que feia setze palmes i 8 quarts de llarg. Un paper del duc d'Alba, de 31 d'agost de 1542 parla de que aleshores, per la defensa de Barcelona eren precisos cent cinquanta peces de artilleria de bronze, entre canons y medios canons y colubrines y medias colubrines y medios canons y falconetes. Devia haver-hi 100 pelotes per cada peça grossa y 200 per las medias colubrines sacres y folques. (Man. Nov. Ard.)

El falconet és rarament anomenat en els documents catalans que coneixem. El document que acabem d'aduir el cita. En 1535 se parla de son semblant d'entre el genre, del carro anomenat «gerfals» (Com. Llibre de coses assenyalades, pag. 440), essent digna de nota l'afició que en aquells temps hi havia de posar noms poc agradables a les boques de foc, ja que pertanyen a la fauna el sacre, falco, gerifalt, culbrina, serpent, falconet, dragó, etc.

No falten encara altres noms. Un curiosíssim inventari, fet a 19 de setembre de 1497, de les armes dels castells de Perpinyà posa entre la artilleria per star en camp, 10 peces de metall apellat passavolants, que devien estar sobre elits de fusta, i tiraven pedres de 25 a 30 lliures, anant encavalcades en grosses carretes ferrades. D'aquestes passavolants, trobem notícies en 1526, on una nau den Joan Granollachs, i en 1545, entre els bens den Llorenç d'Altarriba, constant que el darrer té el seu corresponent «mascle». (C. F. Invent.)

El mateix document que detalla lo que hi havia d'armes a Perpinyà en 1497, parla de quarantaset peces de metall apellats ribaldaquins, ab ses carretes ferrades e forcats, los quals son nommats primers i segons, manifestant també com altres eren amb sos eunys sens forcats, tres més resultant petits de metall amb sos banchs i tres mitjans amb sos banchs. L'afegíex que alguns de aquests ribaldaquins, entre ells sis mitjans primers eren construïts en la mateixa població rossellonesa. Resulta, de lo que se sab del ribaldaquí, que era una peça de foc de no gran pes, mòvible, com a canó de campanya lleuger. I en la mateixa llista d'armes guerres s'hi parla de peces de metall sense especificació, que serien les més podo-

Dispar d'un canó del segle XV

Reconstrucció de Viollet-le-Duc, segons diverses miniatures de l'època

